

3.7 อำเภอชุมพวง

3.7.1 ประวัติความเป็นมา

อำเภอชุมพวงนี้มีต้นพลวงมาก จึงเรียกว่าชุมพลวง ภายหลังกลายเป็นชุมพวง คนอีสานเรียกต้นพลวงอีกอย่างว่า ต้นกุง ในอดีตยังไม่มีถุงพลาสติก ชาวบ้านจะใช้ใบพลวงห่อข้าวเหนียว ทำฝาบ้านด้วยใบพลวง ซึ่งเมื่อ 40 ปีก่อนใบพลวงจะมีขนาดใหญ่มาก อำเภอชุมพวงแยกออกจากอำเภอพิมาย ตั้งเป็นกิ่งอำเภอเมื่อ ปี พ.ศ. 2499 และตั้งเป็นอำเภอเมื่อ ปี พ.ศ. 2502 อำเภอชุมพวงมีป่าสงวนเรียกว่า “ป่าดงชุมพวง” แต่เนื่องจากมีผู้บุกรุกเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมากจึงมีการปฏิรูปเมื่อปี พ.ศ. 2515 พื้นที่อำเภอชุมพวงบางส่วนจึงอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และได้มีการแจกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรแล้ว

ในอดีตประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยอีสาน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาจากต่างจังหวัด ในภาคอีสาน ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ภาษาไทยโคราช และภาษาไทยอีสาน

3.7.2 ที่ตั้งอำเภอ อาณาเขต ขนาดพื้นที่

อำเภอชุมพวงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดนครราชสีมา มีระยะห่างจากจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 100 กิโลเมตร พื้นที่ 690.88 ตารางกิโลเมตร หรือ 394,260 ไร่

อาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอประทาย และอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพิมาย และอำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

3.7.3 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะทางภูมิอากาศ

สภาพภูมิประเทศทั่วไป เป็นที่ราบสูงประมาณร้อยละ 60 ที่ราบลุ่มแม่น้ำร้อยละ 40 พื้นที่ตั้งอยู่ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 139 – 230 มีแหล่งน้ำที่สำคัญจำนวน 2 แห่ง คือ ลำน้ำมูล ลำน้ำมาศ ที่ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ สภาพอากาศเป็นแบบมรสุมโดยทั่วไป มี 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนระยะเวลาประมาณ 5 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาว ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

3.7.4 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ

1) การประกอบอาชีพ จากข้อมูลพื้นฐานพบว่าประชากรในเขตอำเภอชุมพวงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำการประมง ปศุสัตว์ รองลงมาคือ การประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

ตารางที่ 199 แสดงการประกอบอาชีพของประชากรในพื้นที่อำเภอชุมพวง

อาชีพ	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่มีอาชีพ	758	949	1,707
นักเรียน	5,696	5,456	11,152
นักศึกษา	415	489	904
ทำนา	11,537	11,969	23,506
ทำไร่	252	211	463
ทำสวน	13	14	27
ประมง	1	2	3
ปศุสัตว์	5	8	13
รับราชการ	296	274	570
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	9	26
พนักงานบริษัท	96	92	188
รับจ้างทั่วไป	3,758	3,437	7,195
ค้าขาย	341	472	813
ธุรกิจส่วนตัว	65	66	131
อื่นๆ	1,302	1,381	2,683
รวมทั้งสิ้น	24,552	24,829	49,381

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอชุมพวง (2553)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

2) รายได้ จากข้อมูลพบว่าประชากรอำเภอชุมพวงมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 45,022.15 บาท ต่อคนต่อปี ค่าบลที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดคือ ค่าบล โนนขอมมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 51,783.03 บาทต่อคนต่อปี รองลงมาคือ ค่าบลสาหร่ายจำนวน 49,388.71 บาทต่อคนต่อปี และพบว่าค่าบลที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ค่าบลชุมพวงมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 36,258.35 บาทต่อคนต่อปี รายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น ข้าว มันสำปะหลัง หม่อนไหม และอ้อย

ตารางที่ 200 แสดงรายได้แยกรายตำบลของอำเภอชุมพวง

ลำดับ	ตำบล	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
1	ชุมพวง	36,258.35
2	ตลาดไทร	42,403.75
3	ท่าลาด	48,915.33

ตารางที่ 200 แสดงรายได้แยกรายตำบลของอำเภอชุมพวง (ต่อ)

ลำดับ	ตำบล	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
4	โนนตูม	48,661.30
5	โนนยอ	51,783.03
6	โนนรัง	38,265.55
7	ประสุข	45,612.15
8	สาหร่าย	49,388.71
9	หนองหลัก	41,096.38
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของชนในพื้นที่		45,022.15

ที่มา : ข้อมูล จปฐ อำเภอชุมพวง (2553)

3) รายจ่าย จากข้อมูลพบว่าในพื้นที่อำเภอชุมพวง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคและบริโภครวมทั้งอำเภอจำนวน 1,724,006,412 บาทต่อปี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อข้าวสาร ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขนมกรุบกรอบ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ค่าการเดินทาง (น้ำมันรถ ค่าโดยสาร) ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน ค่าบันเทิง หวย และการพนัน ค่าบุหรี่ เหล้า ยาสูบ และอื่น ๆ ในขณะที่รายจ่ายเพื่อต้นทุนในการผลิตรวม จำนวน 1,344,211,988 บาทต่อปี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า และค่าเครื่องจักรต่าง ๆ

ตารางที่ 201 แสดงรายจ่ายภาพรวมจำแนกตามประเภทของรายจ่าย ของอำเภอชุมพวง

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	71,854,1061
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	71,854,1061
ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	103,896,756
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	103,896,756
ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ค่าเช่า	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	74,559,609
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	74,559,609
ค่าเครื่องจักรต่าง ๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	1,075,416,877
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	0
	จำนวนรวม	1,075,416,877

ตารางที่ 201 แสดงรายจ่ายภาพรวมจำแนกตามประเภทของรายจ่าย ของอำเภอชุมพวง (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าใช้จ่ายเพื่อการซื้อข่าวสาร	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	51,890,572
	จำนวนรวม	51,890,572
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออาหารที่จำเป็น	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	166,919,508
	จำนวนรวม	166,919,508
ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อขมกรูบกรอบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	76,192,712
	จำนวนรวม	76,192,712
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต(บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	43,683,622
	จำนวนรวม	43,683,622
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	18,484,685
	จำนวนรวม	18,484,685
ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	18,484,685
	จำนวนรวม	18,484,685
ค่าใช้จ่ายในด้านการศึกษา	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	76,809,226
	จำนวนรวม	76,809,226
ค่าการเดินทาง (ค่าน้ำมันรถ ค่า โดยสาร)	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	180,175,962
	จำนวนรวม	180,175,962
ค่าน้ำ ค่าไฟ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	43,957,700
	จำนวนรวม	43,957,700

ตารางที่ 201 แสดงรายจ่ายภาพรวมจำแนกตามประเภทของรายจ่าย ของอำเภอชุมพวง (ต่อ)

ประเภทรายจ่าย	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าโทรศัพท์ บัตรเติมเงิน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	38,545,152
	จำนวนรวม	38,545,152
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	37,424,321
	จำนวนรวม	37,424,321
ค่าบันเทิง หวย และการพนัน	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	12,645,859
	จำนวนรวม	12,645,859
ค่าบุหรี เหล้า ยาสูบ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	12,619,174
	จำนวนรวม	12,619,174
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	รายจ่ายที่เป็นต้นทุนการผลิต (บาท)	0
	รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค (บาท)	12,619,174
	จำนวนรวม	12,619,174
รวมทั้งหมด		3,377,233,144

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา (2553)

4) หนี้สินและ เงินออม จากข้อมูลของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาอำเภอชุมพวงประจำปี พ.ศ. 2553 พบว่าเกษตรกรกู้เงินจาก ธกส. ทั้งหมดรวมกันจำนวน 531.5 ล้านบาท เป็นเงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพจำนวน 432.3 ล้านบาท กู้เพื่อพัฒนาการศึกษาหรือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตจำนวน 15 ล้านบาท กู้เพื่อชำระหนี้ในระบบ และใช้จ่ายอื่น ๆ จำนวน 61.8 ล้านบาท

5) กลุ่มองค์กร

ก. กลุ่มองค์กรทางสังคมที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่อำเภอชุมพวง เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มอื่น ๆ ที่สำคัญดังนี้

ตารางที่ 202 แสดงกลุ่มองค์กรในพื้นที่อำเภอชุมพวง

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรมหลัก	ชื่อประธาน/สถานที่ติดต่อ
คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ	80	กระตุ้นให้สตรีมีความคิดริเริ่ม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สามารถช่วยตนเองและครอบครัวได้	นางน้อม อยู่เกาะ
กลุ่มเกษตรกรทำนาตลาดไทร	80	ส่งเสริมให้เกษตรกรอยู่กินแบบพอเพียง	นายประจวบ ชัยนาถ 42 หมู่ 6 ต.ตลาดไทร
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน	133 กลุ่ม	บริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน	นายไพบูลย์ เนาว์ถึง
ชมรม อสม.ประจำอำเภอชุมพวง	1,320	ดูแลและช่วยเหลืองานทางด้านสาธารณสุขขั้นพื้นฐานระดับตำบลและหมู่บ้าน	นางสมจิต พระภูจำนงค์
กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน	150	ดูแลและพัฒนาชุมชนทางด้านการส่งเสริมอาชีพ	นางฉลอง กล้าหาญ

ที่มา : รวบรวมโดยคณะทำงาน โครงการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอชุมพวง (2554)

ข. กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการโอท็อป อำเภอชุมพวง รายชื่อผู้ที่ได้รับการจดทะเบียนผู้ผลิตผู้ประกอบการสินค้า “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

ตารางที่ 203 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อป ที่อยู่และประธานกลุ่ม พื้นที่อำเภอชุมพวง

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรม	ประธาน
กลุ่มทำพลูบ้านท่า	5	ผลิตพลูจำหน่ายโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	นายนพพงษ์ ดงชื่น 111 หมู่ 8 ต.ชุมพวง
กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์	10	ผลิตดอกไม้ประดิษฐ์	นางพิสมัย ศรีวัฒนพงษ์ 1 หมู่ 11 ต.ชุมพวง
กลุ่มทำผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา	12	ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา เช่น รองเท้า ตะกร้า และอื่น ๆ	นางเรศ สวัสดิ์ 95 หมู่ 2 บ้านท่า
กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง	12	ผ้าทอพื้นเมือง เน้นผ้าไหม	นางทองใบ ปรีเวทัง 10 หมู่ 3 ต.โนนตูม

ตารางที่ 203 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อป ที่อยู่และประธานกลุ่ม พื้นที่อำเภอชุมพวง (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรม	ประธาน
กลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุก	15	ทอผ้าด้วยจากกี่กระตุก	นางวัลภา จันทร์สว่าง 116 หมู่ 15 ต.ประสุข
กลุ่มแม่บ้านบ้านยาง	10	แปรรูปอาหารจากท้องถิ่น	นางชั้น รวดเร็ว 191 หมู่ 2 ต.โนนยอ
กลุ่มจักสานบ้านหนองทุ่ม	2720	จักสานจากไม้ไผ่	นายสุข วรรณปะเข 197/1 หมู่ 11 ต.ท่าลาด
กลุ่มผลิตขาไบหม่อน	12	ผลิตขาจากไบหม่อนทำการ บรรจุจำหน่าย	นางวิลาวัลย์ จำปามูล 203 หมู่ 5 ต.ตลาดไพร
กลุ่มทำพรมเช็ดเท้า	8	ทำพรมเช็ดเท้าออกจำหน่าย	นางจันทร์สี ประทุมจร 113 หมู่ 4 ต.โนนรัง
กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้าน กระโศก	28	ผลิตเครื่องปั้นดินเผาด้วยภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	นางฉลอง กล้าหาญ 14 หมู่ 5 ต.หนองหลัก
กลุ่มโนนยอบาติก	21	ผลิตผ้าบาติก	นางทิพย์สุนันท์ วงษาโคตร 7 หมู่ 6 ต.โนนยอ
กลุ่มเครื่องจักสาน	12	เครื่องจักสานจากไม้ไผ่	นายสมพงษ์ ชินนภา 37 หมู่ 13 ต.ตลาดไพร
กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้าน หูล่งประจักษ์		แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	นางทองทิพย์ วงษ์แสน 46 หมู่ 7 ต.ท่าลาด
กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม	23	ผลิตผ้าไหมลายต่าง ๆ จากสี ธรรมชาติ	นายบัวพันธ์ เทียมวงศ์ 34 หมู่ 12 ต.โนนตูม
กลุ่มหัตถกรรมเครื่องนอน	21	ทำเครื่องนอนขนาดต่าง ๆ ที่ นอน หมอน ปลอกหมอน	นายวิชัย ไพลดดา 206 หมู่ 3 ต.โนนยอ
กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสี ธรรมชาติ	20	ผลิตผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เช่น ผ้าพันคอ ผ้าปูโต๊ะ	นางกมล สายสุข 84 หมู่ 13 ต.ท่าลาด
กลุ่มผู้ผลิตตุ๊กตา และหมอน ปักทอง	12	ทำของที่ระลึกจากผ้าและทำ หมอนปัก	นางอนงค์ พูนกลาง 16 หมู่ 7 ต.หนองหลัก
กลุ่มผลิตภัณฑ์จากถั่ววัลย์	10	ผลิตแจกัน และผลิตภัณฑ์จาก ถั่ววัลย์เป็นของประดับบ้าน	นางเฉลียว เกี้ยวสุนทร 211/1 หมู่ 1 ต.ประสุข

ตารางที่ 203 แสดงรายชื่อกลุ่มโอท็อป ที่อยู่และประธานกลุ่ม พื้นที่อำเภอชุมพวง (ต่อ)

ชื่อกลุ่ม	สมาชิก (คน)	กิจกรรม	ประธาน
กลุ่มผลิตภัณฑ์จากใบตาล	12	การจัดสานจากใบตาล เช่น หมวก ของเด็กเล่น	นายสมบัติ สรสิทธิ์ 45 หมู่ 5 ต.ประสุข
กลุ่มเรียงร้อยพุกษา	13	พัฒนาเยาวชนในพื้นที่และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น	นายสมพร เอี่ยมศิริ 47 หมู่ 2 ต.โนนตูม
กลุ่มทอผ้าไหมบ้านใหม่โนนรัง	24	ผลิตผ้าไหมลายดั้งเดิม	41 หมู่ 18 ต.ตลาดไทร
กลุ่มทอเสื่อกกบ้านยางโน	23	จักสานเสื่อกกต่าง ๆ	209 หมู่ 9 ต.โนนยอ
กลุ่มผลิตไม้กวาดมือเสื่อ	31	ผลิตไม้กวาดจากดอกหญ้า	นายพจน์ ขอสุงเนิน 99 หมู่ 11 ต.ชุมพวง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอชุมพวง (2554)

3.7.5 ลักษณะทางสังคม

1) ด้านประชากร อำเภอชุมพวงมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 19,097 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 82,022 คน โดยแยกเป็นชายจำนวน 40,845คน หญิงจำนวน 41,177 คน ความหนาแน่นของประชากร 153 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 204 แสดงจำนวนครัวเรือน และจำนวนประชากรจำแนกตามเพศ ในเขตอำเภอชุมพวง

ตำบล/เทศบาล	ครัวเรือน (หลัง)	ประชากร (คน)		
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ชุมพวง	770	1,432	1,355	2,787
เทศบาลตำบลชุมพวง	3,231	4,650	4,827	9,447
ตลาดไทร	2,660	6,413	6,444	12,857
ท่าลาด	2,642	6,199	6,126	12,325
โนนตูม	1,557	3,592	3,660	7,252
โนนยอ	1,459	3,174	3,195	6,369
โนนรัง	2,130	4,809	4,758	9,567
ประสุข	2,746	6,195	6,319	12,514
สาหร่าย	845	1,982	1,958	3,940
หนองหลัก	1,057	2,399	2,535	4,934
รวมทั้งหมด	19,097	40,845	41,177	82,022

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอชุมพวง (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ 2554)

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับอำเภอ (จปฐ.2) ปี พ.ศ. 2553 โดยการสำรวจจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ณ วันสำรวจ พบว่าอำเภอชุมพวง มีประชากรตามช่วงอายุ ดังนี้

ตารางที่ 205 แสดงช่วงอายุของประชากรจำแนกตามเพศ ในอำเภอชุมพวง

ช่วงอายุประชากร (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปี	165	172	337
1 – 2	502	418	920
3 – 5	1,129	1,020	2,149
6 – 11	2,592	2,329	4,921
12 – 14	1,444	1,361	2,805
15 – 17	1,383	1,309	2,692
18 – 25	2,230	2,250	4,480
26 – 49	8,176	8,717	16,893
50 – 60	3,500	3,631	7,131
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	3,413	3,622	7,053
รวมทั้งหมด	24,552	24,829	49,381

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอชุมพวง (2553)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

2) ด้านการศึกษา สถานศึกษาในอำเภอชุมพวงมีเพียงพอสำหรับผู้สนใจเข้ารับการศึกษารวมประกอบด้วยโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 49 โรงเรียนสถานศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 แห่ง และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 1 แห่ง

ตารางที่ 206 แสดงจำนวน โรงเรียน จำนวนนักเรียนและจำนวนครู อำเภอชุมพวง

ตำบล/เทศบาล	จำนวนโรงเรียน				จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประถม	มัธยม	ขยายโอกาส		
ชุมพวง	1	1	1	2	4,488	136
ตลาดไทร	1	5	0	2	1,623	88
ท่าลาด	1	3	1	4	1,957	189
โนนตูม	1	3	0	2	777	48
โนนขอ	1	0	0	2	1,120	42
โนนรัง	1	7	0	3	1,900	79
ประสุข	1	3	1	2	2,015	87
สาหร่าย	1	2	0	1	533	28
หนองหลัก	1	3	0	1	528	36
รวม	9	27	3	19	14,941	733

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 (2554)

ระดับการศึกษาของประชากรในพื้นที่อำเภอชุมพวง โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา โดยเฉพาะในช่วงชั้น ป.4- ป.6 รองลงมาคือผู้ที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 207 แสดงระดับการศึกษาของประชากรอำเภอชุมพวง

ระดับการศึกษา	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
ไม่เคยศึกษา	656	799	1,455
ต่ำกว่า ป.4	2,522	2,486	5,008
ป.4 - 6	13,337	13,758	27,095
ม.ศ. 1 - 3	71	78	149
ม. 1 - 3	3,284	2,873	6,157
ม.ศ. 4 - 5	27	25	52
ม. 4 - 6	1,739	1,888	3,627
ปวช.	270	186	456
ปวส.	229	200	429
ปริญญาตรี	471	660	1,131
ปริญญาโท	35	9	44
ปริญญาเอก	6	9	15
อื่นๆ ไม่ระบุ	1,905	1,858	3,763
รวมทั้งหมด	24,552	24,829	49,381

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอชุมพวง (2553)

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้ อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

3) ด้านการสาธารณสุข

ก. สถานบริการด้านการสาธารณสุขและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในอำเภอชุมพวง มีทั้งสถานบริการของรัฐและของเอกชน ดังนี้

ตารางที่ 208 แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุข อำเภอชุมพวง

สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน	หมายเหตุ
โรงพยาบาลประจำอำเภอ	1 แห่ง	ขนาด 60 เตียง
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	1 แห่ง	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	13 แห่ง	
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	7 ร้าน	

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอชุมพวง (2553)

ข. บุคลากรทางด้านสาธารณสุข (ไม่นับรวมเอกชน) พื้นที่อำเภอชุมพวงมีบุคลากรทางการแพทย์น้อยหากเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในพื้นที่

ตารางที่ 209 แสดงจำนวนบุคลากรทางด้านการศึกษาและสาธารณสุข อำเภอชุมพวง

บุคลากร	จำนวน (คน)	ประชากรต่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ 1 คน
แพทย์	4	20,506
ทันตแพทย์	1	82,022
เภสัชกร	5	16,404
พยาบาลวิชาชีพ	46	1,783
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	1,320	62

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอชุมพวง (2553)

ค. อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรอำเภอชุมพวง นับจากปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2553 พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรในพื้นที่ค่อนข้างคงที่ มีเพียงระหว่าง ปี พ.ศ. 2550 - 2551 ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นแต่ถือว่าไม่มากนัก ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร 1: 1,000 ดังนี้

ตารางที่ 210 แสดงอัตราการเพิ่ม และอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากร อำเภอชุมพวง

พ.ศ	จำนวนประชากร	อัตราการเปลี่ยนแปลง
2549	82,161	-
2550	81,842	0.39
2551	82,086	0.30
2552	82,093	0.01
2553	82,311	0.27

ที่มา : ข้อมูลทะเบียนราษฎร์อำเภอชุมพวง (2553)

4) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสถานีตำรวจภูธร 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรอำเภอชุมพวง และมีที่ทำการปกครองอำเภอชุมพวงจำนวน 1 แห่ง โดยทำงานทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม โดยทำงานเชื่อมกับปลัดอำเภอ และประสานงานประจำตำบลประสานการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกับทีมงานสำนักพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มพลังมวลชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ในพื้นที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการเสริมสร้างให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีการจัดตั้งเวรยาม การตั้งด่านตรวจบนทางสัญจร การออกตรวจ เฝ้าระวังและแจ้งเหตุความไม่สงบ เพื่อความปลอดภัยทั้งหมู่บ้าน ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยสถานที่สำคัญ

5) ด้านศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 99.5 และนับถือศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.5 มีสถานที่หรือองค์กรทางศาสนา ได้แก่

-วัดหรือที่พิกสงฆ์	จำนวน	76	แห่ง
-ศาลหลักเมือง	จำนวน	1	แห่ง
-ศาลเจ้า	จำนวน	1	แห่ง

6) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอชุมพวงมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย เนื่องจากเป็นอำเภอเก่าแก่ของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ชาวบ้านพัฒนาให้เกิดรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนในอำเภอ

- ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม เช่น การทอผ้าฝ้ายลายน้ำฝน กลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุกบ้านโนนระเวียง หมู่ที่ 15 ตำบลประสุข การทำผ้าไหมมัดหมี่ กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านตลาดไทร หมู่ที่ 1 ตำบลตลาดไทร รวมทั้งภูมิปัญญาการปั้นหม้อดิน เช่น นางฉลอง กล้าหาญ ตำบลหนองหลัก
- ภูมิปัญญาทางด้านอาหาร เช่น การทำไข่เค็มของนางสิริกาญจน์ ปฐมกุลเศรษฐี หมู่ที่ 1 ตำบลชุมพวง และการทำขนมดอกจอก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาอาชีพชนมขี้เหล็ก เป็นต้น
- ภูมิปัญญาทางด้านเกษตรกรรม ที่สำคัญพื้นที่อำเภอชุมพวงมีปราชญ์เกษตรที่ได้รับรางวัลด้านการเกษตรหลายแห่ง คือ นายจันทิ ประทุมภา อยู่ที่ตำบลโนนรัง ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่ศึกษาดูงานสำคัญของจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งได้รับพระราชทานรางวัลเกษตรกรดีเด่นในปี 2554
- ภูมิปัญญาด้านแพทย์ไทย เช่น หมอน้ำมัน หมอน้ำมันต์ หมอรักษากระดูกหัก รักษาผู้ป่วยด้วยพิธีกรรมรำผีฟ้า ซึ่งมีกลุ่มผู้รู้ในเรื่องนี้อยู่จำนวนมากที่ตำบลประสุข อำเภอชุมพวง และบางครั้งมีการนำวิธีการรักษาผู้ป่วยด้วยวิถีทางภูมิปัญญาเหล่านี้ไปรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลด้วย

7) ด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอชุมพวงมีกิจกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามให้คงอยู่กับคนรุ่นหลัง เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีการขนทรายเข้าวัด ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีสงน้ำพระ การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญของชาติ ฯลฯ

อำเภอชุมพวงมีขนบธรรมเนียมประเพณี บุญประเพณีของประชากรส่วนใหญ่ที่ยึดถือปฏิบัติสืบกันในพื้นที่ของเวลา 12 เดือนมีดังนี้

เดือนอ้าย	ทำบุญลานสู่ขวัญข้าว	เดือนเจ็ด	บุญเบิกบ้าน
เดือนยี่	ตักบาตรเทโว วันขึ้นปีใหม่	เดือนแปด	แห่เทียนเข้าพรรษา
เดือนสาม	ทำบุญบ้าน บุญข้าวจี่	เดือนเก้า	บุญข้าวประดับดิน
เดือนสี่	บุญเทศน์มหาชาติ งานฉลองอัฐิ	เดือนสิบ	บุญสารทน้อย สารทใหญ่
เดือนห้า	บุญวันสงกรานต์	เดือนสิบเอ็ด	บุญออกพรรษา
เดือนหก	บุญบั้งไฟ	เดือนสิบสอง	บุญกฐินบุญลอยกระทง

8) ด้านกีฬาและนันทนาการ พื้นที่อำเภอชุมพวงมีกิจกรรมแข่งขันกีฬาในระดับโรงเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนจะมีการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน และการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนเพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมีกีฬาระดับหมู่บ้าน และระดับตำบลที่ดำเนินกิจกรรมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับเครือข่ายดำเนินการจัดให้เกิดขึ้น และมีการแข่งขันกีฬาระดับอำเภอ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และลดปัญหาของเยาวชนในพื้นที่

นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้กลุ่มประชาชนที่มีความสนใจทั้งในพื้นที่ของโรงพยาบาล ที่ว่าการอำเภอ และในหมู่บ้านด้วย

3.7.6 ลักษณะทางการเกษตร

อำเภอชุมพวงมีพื้นที่ทั้งหมด 630.88 ตารางกิโลเมตร หรือ 394,306 ไร่ มีครัวเรือนเกษตรทั้งหมดจำนวน 14,944 ครัวเรือน ถือว่าเป็นจำนวนครัวเรือนส่วนใหญ่ของอำเภอ ซึ่งมีกิจกรรมทางการเกษตรดังนี้

1) ด้านกสิกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ พืชที่ปลูก เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย หม่อนไหม ผลไม้ เป็นต้น พื้นที่ทางการเกษตรจำนวน 305,018 ไร่ ปลูกข้าวจำนวน 225,784 ไร่ ปลูกมันสำปะหลังจำนวน 33,841 ไร่ อ้อยโรงงานจำนวน 10,205 ไร่ ไม้ยืนต้นจำนวน 26,613 ไร่ ปลูกผักจำนวน 1,079 ไร่ ปลูกหม่อนจำนวน 216 ไร่ และอื่น ๆ จำนวน 7,280 ไร่

ตารางที่ 211 แสดงพืชเศรษฐกิจ พื้นที่ปลูก ผลผลิตเฉลี่ยและครัวเรือนที่ปลูก อำเภอชุมพวง

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	จำนวนครัวเรือน
ข้าว	225,784	450	4,516
มันสำปะหลัง	33,841	1,004	1,354
อ้อย	10,205	850	680
ไม้ผล	26,613	250	3,326
พืชผัก	1,079	800	540
หม่อนเลี้ยงไหม	216	680	4,516

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอชุมพวง (2554)

2) ด้านปศุสัตว์ พบว่าเกษตรกรในพื้นที่อำเภอชุมพวงที่ทำการปศุสัตว์จำนวน 6,360 ครัวเรือน ซึ่งมีการทำการปศุสัตว์เกี่ยวกับ โคนือ กระบือ สุกร ไก่เนื้อ ไก่พื้นเมือง เป็ดไข่ เป็ดเนื้อ และห่าน

ตารางที่ 212 แสดงการทำปศุสัตว์ในพื้นที่อำเภอชุมพวงปี พ.ศ. 2553

ประเภทสัตว์	จำนวน (ตัว)	จำนวนคร้วเรือน
โคเนื้อ	14,020	2,804
กระบือ	1,367	456
สุกร	3,073	1,024
ห่าน	129	30
ไก่เนื้อ	351,195	1,715
เป็ด	33,068	331

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอชุมพวง (2553)

3) ด้านการประมง ในพื้นที่อำเภอชุมพวงมีการส่งเสริมการทำประมงน้ำจืด ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในนาข้าวเลี้ยงปลาในบ่อดิน และเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์ มีครอบครัวเกษตรกรทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดจำนวน 1,000 ครอบครัว มีพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด 1,532.5 ไร่ ปริมาณที่จับได้เพื่อการค้าจำนวน 740.8 กิโลกรัมต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 26,572 บาท ส่วนใหญ่เน้นการเพาะเลี้ยงเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและจำหน่ายข้างเล็กน้อย

3.7.7 ลักษณะทางอุตสาหกรรม

1) สถานประกอบการอุตสาหกรรม จากข้อมูลของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา ปี 2553 พบว่าอำเภอชุมพวงมีโรงงานอุตสาหกรรม ที่ได้รับอนุญาตดำเนินการและประกอบการ จำนวน 32 แห่ง มีเงินทุนลงทุนประมาณจำนวน 1,078,909,800 บาท มีแรงงานประมาณจำนวน 403 คน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานของคนในพื้นที่

3.7.8 ลักษณะทางพาณิชย์กรรม

1) ด้านพาณิชย์กรรม

- มีธนาคาร จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

- มีสหกรณ์ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรอำเภอชุมพวง จำกัด

- มีสถานประกอบการทั้งหมดจำนวน 1,412 แห่ง

- ขายส่งและขายปลีกการซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ 100 แห่ง

- ร้านค้าส่งจำนวน 13 แห่ง

- ร้านค้าปลีกจำนวน 657 แห่ง

- กิจกรรมทางอสังหาริมทรัพย์จำนวน 3 แห่ง

2) การบริการ อาหาร ที่พัก ในอำเภอชุมพวงมีสถานที่บริการด้านอาหารและที่พักทั้งหมด จำนวน 50 แห่ง และบริการอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 แห่ง

3) การท่องเที่ยว

- พระพุทธรูปไม้โบราณวัดบ้านประสุข ตำบลประสุข มีอายุกว่า 250 ปี สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นประมาณสมัยอยุธยาตอนปลาย มีลักษณะแบบล้านช้าง และคล้ายกับพระที่เมืองหลวงพระบาง ปัจจุบันประดิษฐานที่วัดบ้านประสุข ตำบลประสุข มีผู้สนใจเดินทางไปสักการะอยู่เสมอ โดยสามารถเดินทางจากเส้นทางอำเภอพิมาย สู่อำเภอชุมพวง ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร

- พระมาลัยสัมฤทธิ์ อายุกว่า 150 ปี ประดิษฐานอยู่ที่วัดพิบูลทอง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ชุมพวง อำเภอชุมพวง

- อ่างเก็บน้ำห้วยบง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 21 ตำบลประสุข อำเภอชุมพวง

- ศาลหลักเมืองชุมพวง ตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอชุมพวง เยื้องหน้าศูนย์ราชการอำเภอชุมพวง

3.7.9 ลักษณะทางโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคม เส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอชุมพวงกับจังหวัด นครราชสีมา รวมทั้งเส้นทางคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน มีรายละเอียด ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2175 เชื่อมระหว่างจังหวัดนครราชสีมา – อำเภอพิมาย - ชุมพวง ระยะทาง 100 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2223 เชื่อมระหว่างอำเภอชุมพวง – อำเภอ ลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 40 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2226 ระหว่างอำเภอชุมพวง- อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2285 ระหว่างอำเภอชุมพวง - อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ระยะทาง 22 กิโลเมตร

- ทางหลวงชนบทเชื่อมตำบลท่าลาด อำเภอชุมพวง ไปยังตำบลสระคู อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 35 กิโลเมตร

- เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบล หมู่บ้าน เป็นถนนหินคลุก ลาดยาง ลูกรัง และคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.)

รถโดยสารประจำทาง

- รถโดยสารประจำทางสายอำเภอชุมพวง-จังหวัดนครราชสีมา

- รถโดยสารประจำทาง สายอำเภอชุมพวง-อำเภอประทาย-อำเภอบัวใหญ่

- รถโดยสารประจำทาง สายอำเภอชุมพวง-อำเภอลำปลายมาศ-นางรอง
- รถโดยสารประจำทาง สายอำเภอชุมพวง-ทางพาด-อำเภอคูเมือง
- รถโดยสารประจำทาง สายอำเภอชุมพวง-ถึงหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ
- สถานีขนส่งชั่วคราว จำนวน 1 แห่ง

2) การโทรคมนาคม ติดต่อสื่อสาร อำเภอชุมพวงมีสถานีวิทยุชุมชน 2 แห่ง ได้แก่ วิทยุชุมชนคนชุมพวง คลื่น 95.15 MHz. และ วิทยุชุมชน FM 106.50 MHz คลื่นแห่งการพัฒนา เพื่อสาระและความบันเทิง และมีหอกระจายข่าวอยู่ในพื้นที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน 120 แห่ง

ในพื้นที่มีคลื่นโทรศัพท์มือถือครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ประชาชนใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารมากกว่าโทรศัพท์สาธารณะที่มีอยู่

3) ประปา น้ำดื่ม พื้นที่อำเภอชุมพวงมีการประปาส่วนภูมิภาคจำนวน 1 แห่ง คือ การประปาส่วนภูมิภาคอำเภอชุมพวงให้บริการประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชุมพวง และมีการประปาหมู่บ้านจำนวน 120 แห่งครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

4) แหล่งน้ำ

ก. แหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ขนาดเล็กและระดับครัวเรือนและระดับชุมชน

ตารางที่ 213 แสดงจำนวนแหล่งน้ำ อำเภอชุมพวง ปี พ.ศ. 2552-2554

ประเภทแหล่งน้ำ	2552		2553		2554	
	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง	ทั้งหมด	ที่ใช้ได้ในฤดูแล้ง
บ่อส่วนตัว	432	387	432	387	13	13
บ่อสาธารณะ	161	100	161	100	216	80

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. อำเภอชุมพวง (2554)

ข. อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 1 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยบง ตั้งอยู่หมู่ที่ 21 ตำบลประสุตหนองละลมใหญ่ อยู่ที่หมู่ 6 ตำบลชุมพวง หนองตะเคียนแอน อยู่ที่หมู่ 3 ตำบลชุมพวง

5) ไฟฟ้า มีหน่วยบริการผู้ใช้ไฟฟ้าครอบคลุมพื้นที่อำเภอชุมพวง จำนวน 1 แห่ง คือ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอชุมพวง

3.7.10 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรดิน ลักษณะดินเป็นกลุ่มดินที่อยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 4 ที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนสีดำนดินล่างสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลเหลือง สีน้ำตาล หรือสีแดง บางแห่งพบพริกขี้หมู่มและเปลือกหอยในดินชั้นล่าง พบในบริเวณที่ราบลุ่มหรือราบเรียบเป็นดินลึกมีการระบายน้ำและดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกิริยาดินกรดถึงด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ที่ค่า pH 5.5 - 8.0 และกลุ่มชุดดินที่ 40 40b เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดิน

น้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือสีแดง บางแห่งอาจพบจุดประสีในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันประมาณ ร้อยละ 2 - 20 และบางส่วนมีความลาดชันประมาณร้อยละ 20 - 35 เป็นดินลึก มีการระบายน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 1 เมตร ตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีค่า pH 4.5 - 5.5 มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 3.26 ของพื้นที่ทั้งหมด

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด น้ำซึมผ่านชั้นดินได้เร็วมาก ดินอุ้มน้ำต่ำ ระดับน้ำใต้ดินต่ำมาก ดินมีการกัดกร่อนในบริเวณที่มีความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติของดินต่ำ

2) ทรัพยากรน้ำ อำเภอูมพวงประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม อาศัยน้ำฝนเป็นหลักในการเพาะปลูกปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีไม่แน่นอน บางปีขาดน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และใช้เพื่อการเกษตร โดยมีแหล่งน้ำที่สำคัญดังนี้ ลำน้ำมาศ ลำน้ำมูล และลำน้ำเค็ม

3) ทรัพยากรป่าไม้ จากสภาพปัจจุบันจะมีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ ได้แก่ ป่าอนุรักษ์ป่าไม้เขตปฏิรูป ซึ่งราษฎรได้ร่วมกันอนุรักษ์และรักษาสภาพป่าไม้ให้คงเดิมอยู่เสมอ และในพื้นที่อำเภอูมพวงมีพื้นที่ป่าชุมชนที่ดูแลโดยประชาชนในพื้นที่จำนวนมาก ได้แก่

- ป่าหมู่บ้านบ้านหนองทุ่ม เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านหนองทุ่ม (หมู่ 7) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 630 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านโนนหาด เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านโนนหาด (หมู่ 6) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 430 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านหนองข่า เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านหนองข่า (หมู่ 8) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 80 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านใหม่พัฒนา เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านใหม่พัฒนา (หมู่ 13) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 610 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านภูดินทอง เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านภูดินทอง (หมู่ 15) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 2,317 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านหัวฝาย ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านหัวฝาย (หมู่ 16) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 12 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านหนองโก เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านหนองโก (หมู่ 18) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 32 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านพันธ์เจริญ เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านพันธ์เจริญ (หมู่ 12) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 300 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านโนนคู เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านโนนคู (หมู่ 3) อำเภอูมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 25 ไร่

- ป่าหมู่บ้านบ้านหนองบัว เป็นป่าตามพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หนองบัว (หมู่ 4) อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 137 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านสองห้อง เป็นป่าตามพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พุทธศักราช 2484 สองห้อง (หมู่ 9) อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 90 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านหนองแวงน้อย เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หนองแวงน้อย (หมู่ 12) อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 40 ไร่
- ป่าหมู่บ้าน บ้านยาง บ้านหนองตะคองใหญ่ บ้านโนนยอป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ตะคองใหญ่ (หมู่ 5) โนนยอ (หมู่ 8) ยาง (หมู่ 2) อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 100 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านประคู้เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านประคู้ (หมู่ 3) อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 180 ไร่
- ป่าหมู่บ้านบ้านเขว้าเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บ้านเขว้า (หมู่ 7) อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่จำนวน 23 ไร่

3.7.11 ด้านการเมือง

1) การเมืองระดับชาติ อำเภอชุมพวงอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 8 สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการทำการเลือกตั้งทุกระดับทางส่วนราชการระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ออกมาเลือกตั้งให้มากที่สุด และให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง แต่กระบวนการดังกล่าวก็ยังไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนมากนัก เนื่องจากมีการแข่งขันกันทางการเมืองสูง ตั้งแต่การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นถึงการเลือกตั้งระดับชาติ ที่มีกระบวนการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และนับวันจะเพิ่มมากขึ้น

2) การเมืองระดับท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอชุมพวงการเมืองในท้องถิ่นเมื่อก่อนเป็นการเลือกตั้งเอาคนดีเข้าไปทำงานให้ท้องถิ่น แต่มาภายหลังกระบวนการเลือกตั้งได้เปลี่ยนไปตามกระบวนการเลือกตั้งระดับชาติ คือ มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกันมากขึ้น รวมทั้งนักการเมืองท้องถิ่นหลายคนก็เข้าไปทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ แต่ว่าบริหารงานท้องถิ่นไม่เป็น และการได้มาของอำนาจนั้นมาจากกระบวนการอุปถัมภ์ และการเป็นฐานคะแนนเสียงให้นักการเมืองระดับชาติด้วย

3) การเมืองภาคประชาชน ในพื้นที่อำเภอชุมพวงมีกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน ที่พยายามรวมกลุ่มกันทำงานทางด้านการเมืองภาคประชาชน แต่ว่าก็ยังไม่สามารถทำงานได้ครอบคลุมทั้งอำเภอ ดังนั้นการทำงานการเมืองภาคประชาชนในพื้นที่อำเภอชุมพวงจะต้องมีการทำงานให้มีความต่อเนื่องและเชื่อมเครือข่ายกับพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา

3.7.12 ด้านการจัดการราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

การจัดระเบียบการปกครอง ในเขตท้องที่อำเภอชุมพวง จำแนกการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ ดังนี้

1) การบริหารราชการส่วนกลาง ในพื้นที่อำเภอชุมพวงมีหน่วยงานราชการส่วนกลางตั้งอยู่ คือ โรงพยาบาลอำเภอชุมพวง และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีส่วนราชการต่าง ๆ ดังนี้ ที่ทำการปกครองอำเภอ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานสัสดีอำเภอ สำนักงานที่ดินอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรอำเภอ

3) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอชุมพวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอชุมพวง

4) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อำเภอชุมพวงมีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบ คือ

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่

ข. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลชุมพวง องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดไทร องค์การบริหารส่วนตำบลท่าลาด องค์การบริหารส่วนตำบลโนนตูม องค์การบริหารส่วนตำบลประสุข องค์การบริหารส่วนตำบลโนนยอ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง องค์การบริหารส่วนตำบลสาหร่าย และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลัก

ค. เทศบาล อำเภอชุมพวงมีเทศบาลจำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลชุมพวง

5) การปกครองท้องที่ แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2547 แบ่งออกเป็น 9 ตำบล 120 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 214 แสดงจำนวนหมู่บ้าน อำเภอชุมพวง

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
ชุมพวง	12	บ้านตาทุ่ง บ้านชนาก บ้านจี้เหล็ก บ้านโนนทอง บ้านเคื่อ บ้านยาง บ้านหนองแดง บ้านท่า บ้านดอนสวรรค์ บ้านตมน้อย บ้านชุมพวง และบ้านพันธุเจริญ
ตลาดไทร	19	บ้านตลาดไทร บ้านหนองแวงใหญ่ บ้านโนนคู บ้านหนองบัว บ้านโนนแดง บ้านตาจ้ง บ้านโนนรัง บ้านสำโรง บ้านหนองตาด บ้านหนองสองห้อง บ้านตมหวาน บ้านหนองหว้า บ้านหนองแวงน้อย บ้านหนองจิก บ้านบูรพา บ้านน้ำโสกตาดิ บ้านโนนแดง บ้านบุตาหนา และบ้านสระปทุม

ตารางที่ 214 แสดงจำนวนหมู่บ้าน อำเภอชุมพวง (ต่อ)

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	รายชื่อหมู่บ้าน
ท่าลาด	19	บ้านท่าลาด บ้านโคกพะวงด บ้านหนองนกคู่ บ้านนาสีนวน บ้านหนองรู บ้านโคกกุง น้อย บ้านโนนรังน้อย บ้านลุงประดู่ บ้านหนองปรือแก้ว บ้านโคกตอง บ้านหนองตะคอง บ้านหนองท่อม บ้านหนองม่วง บ้านหนองตานา บ้านเหล่าจัน บ้านหนองขาม บ้านโนนจอมศรี บ้านสองคอน และบ้านชาน้อย
โนนตูม	10	บ้านสาหร่าย บ้านหนองเจ้าเรือน บ้านโนนตูม บ้านหนองไร่ บ้านหนองโดน บ้านหนองนาดี บ้านสองพี่น้อง บ้านทุ่งสว่าง บ้านหนองรอกฟ้า และบ้านหนองปรือพัฒนา
โนนยอ	10	บ้านโนนกระหวั้น บ้านยาง บ้านประดู่ บ้านกระพี บ้านหนองตะครองใหญ่ บ้านโนนยอพัฒนา บ้านเขว้า บ้านโนนยอ และบ้านยางโน
โนนรัง	18	บ้านโนนรัง บ้านหนองหว้า บ้านหนองโน บ้านโคกเพชร บ้านทับรัก บ้านโนนหาด บ้านหนองท่อม บ้านหนองข่า บ้านใหม่ปฏิรูป บ้านดงบัง บ้านเมืองยาง บ้านโคกสูง บ้านใหม่ปฏิรูป บ้านหนองสะแก บ้านภูดินทอง บ้านหัวฝาย บ้านคอกควาย และบ้านหนองโก
ประสุข	19	บ้านประสุข บ้านลำโรง บ้านละโว้ บ้านวัดจันทร์ บ้านยายพา บ้านแท่น บ้านขามขุนร่ม บ้านหนองสะแก บ้านเขว้า บ้านไพลน้อย บ้านดอนลำดวน บ้านช่องแมว บ้านโนนยาง บ้านขามใหม่ บ้านโนนระเวียง บ้านสระบัว บ้านหนองจอก บ้านทะยุง และบ้านประสุขชัย
สาหร่าย	5	บ้านหนองแดง บ้านหนองหว้า บ้านหนองปรือสมอ บ้านโคกหินช้าง และบ้านเก่าตาดำ
หนองหลัก	8	บ้านโนนขุย บ้านขุนละคร บ้านหนองหลัก บ้านสุกร บ้านประโดก บ้านโนนกราด บ้านเมืองไผ่ และบ้านโนนสวน
รวม	120	

ที่มา : รวบรวมโดยคณะทำงานโครงการทศวรรษใหม่ ปฏิรูปโคราช ปฏิรูปประเทศไทย อำเภอชุมพวง (2554)

3.7.13 การวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอชุมพวง

จากการจัดการประชุม เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2554 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนรวมทั้งสิ้น 61 คน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มจำนวน 21 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4 คน หน่วยราชการต่าง ๆ จำนวน 13 คน และอื่นๆ จำนวน 23 คน โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการระดมสมองและวิเคราะห์ศักยภาพของอำเภอดังนี้

1) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยหนุนและปัจจัยที่เป็นปัญหาของพื้นที่ที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่อำเภอชุมพวง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 215 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอชุมพวง

จุดแข็ง	จุดอ่อน
ก. ด้านกายภาพ - มีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อกับอำเภออื่นของจังหวัดนครราชสีมาและ ของจังหวัดบุรีรัมย์ - อำเภอชุมพวงส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูง ทำให้น้ำไม่ท่วม - ไม่มีโรงงานที่ก่อมลพิษ ทำให้สิ่งแวดล้อมดีและอากาศดี - ยังมีพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นป่าสาธารณะอยู่บ้างในหลายตำบล	ก. ด้านกายภาพ - เส้นทางคมนาคมเชื่อมกับอำเภออื่น ๆ รวมทั้งเส้นทางเชื่อมระหว่างตำบลและหมู่บ้านยังไม่สะดวกเท่าที่ควร - ขาดน้ำเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง และฤดูฝนเมื่อฝนทิ้งช่วง - ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากการทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม และใช้วิธีการเผาฟางข้าว และบางพื้นที่มีดินเค็มแพร่กระจาย - สภาพพื้นที่ป่าไม้เสื่อมโทรม ทำให้น้ำไม่ตกตามฤดูกาล มีการบุกรุกเข้าไปทำลายป่า
ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา) - มีกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่สนใจการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ และมหาวิทยาลัยชานา - มีสถาบันการศึกษาครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยม และการฝึกอาชีพ - เริ่มมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตมากขึ้น เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมัก - กลุ่มผู้สูงอายุยังยึดถือวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นไว้ได้อย่างเหนียวแน่น	ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา) - ระดับการศึกษาของประชากรในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำ - ประชาชนในหลายพื้นที่ไม่มีความสามัคคีกัน มีความขัดแย้งกันในหมู่บ้านและญาติพี่น้อง - เยาวชนมีวามสุข เศรษฐกิจไม่ดี ไม่สนใจเรียน และไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง - ประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง

ตารางที่ 215 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอหุมพวง (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม - มีลานสินค้าชุมชนประจำอำเภอ - ประชาชนโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม - มีกองทุนหมู่บ้านจำนวน 120 กองทุนที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของประชาชน - มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งแบบง่าย ๆ เพื่อประโยชน์ของกลุ่มตนเอง - สามารถผลิตข้าวหอมมะลิที่ได้คุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด	ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม - ประชาชนในพื้นที่มีหนี้สินมาก เช่น หนี้สินด้านการศึกษาของบุตร หนี้สินไปทำงานต่างประเทศ และหนี้สินทางการเกษตร - ต้นทุนการผลิตสูง การผลิตของเกษตรกรรมมีการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่สูง และมีการจ้างแรงงานปักดำเกี่ยวข้าว นวดข้าว ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง - จำนวนประชากรที่ว่างงานมีมากขึ้นทุกปี - ประชาชนขาดความรู้ ในการพัฒนาศักยภาพทางด้านอาชีพของตนเอง - ขาดการรวมกลุ่มในการผลิตและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร - ประชาชนในพื้นที่มีรายได้น้อยไม่แน่นอน
ง. ด้านการเมืองการปกครอง - มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง และมีความมุ่งมั่นทำงานเพื่อสังคมอย่างจริงจังจำนวนมาก - มีเครือข่ายประชาชนที่ลุกขึ้นมาทำการเมืองภาคประชาชนอยู่บ้าง - ประชาชนบางกลุ่มเริ่มมีความเข้าใจเรื่องสิทธิของตนเองมากขึ้น	ง. ด้านการเมืองการปกครอง - ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย และไปใช้สิทธิการเลือกตั้งน้อย - ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มากเพียงพอ - ผู้นำบางส่วนยังทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากกว่าการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม - มีการแข่งขันทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งท้องถิ่น และนำมาซึ่งความขัดแย้งของประชาชนในพื้นที่ - ประชาชนไม่มีอำนาจในการต่อรองด้านผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน - ประชาชนรู้สึกว่าคุณเองไม่มีอำนาจ ไม่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น

ตารางที่ 215 วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อน ของอำเภอชุมพวง (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ - มีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เข้มแข็ง ได้แก่ ราชบวงสรวยย่าโม แข่งเรือตำบลประสุข และมีพระไม้อายุ 200 กว่าปี - มีเมืองพระโบราณ และคูปราสาทที่บ้านบ่อและอุโบสถไม้ที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ - มีแหล่งผลิตหม้อดินที่ยังใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ที่ตำบลหนองหลัก อำเภอชุมพวง	จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ - ไม่มีการสืบทอดศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีที่ดึงดูดไปสู่รุ่นลูกหลาน - ชาวชนไม่สนใจวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น - ชาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมใหม่ ที่เน้นความทันสมัยเป็นหลัก - ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อของท้องถิ่น ไว้ให้เป็นระบบ

2) การวิเคราะห์ โอกาส และอุปสรรคหรือข้อจำกัด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาพื้นที่อำเภอชุมพวงสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 216 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอชุมพวง

โอกาส	อุปสรรค/ข้อจำกัด
ก. ด้านกายภาพ - มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและจากสภาผู้แทนราษฎร - ความแปรปรวนทางสภาพอากาศทำให้เกษตรกรต้องปรับตัวมากขึ้น - มีโครงการพัฒนาระบบชลประทานในพื้นที่อำเภอชุมพวงของสำนักงานชลประทาน - พื้นที่เหมาะสมสำหรับการทำการเกษตรในหลายด้าน - มีลุ่มน้ำและป่าชุมชนอยู่ในพื้นที่จำนวนมากที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในอำเภอ	ก. ด้านกายภาพ - สภาพภูมิอากาศที่มีความแปรปรวนสูงทำให้มีผลต่อการผลิตภาคการเกษตรในพื้นที่ - อำเภอชุมพวงมักจะมีปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และแล้งจัดในฤดูแล้ง - การที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจึงมีความพยายามแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ มาใช้ตอบสนองความต้องการของตน โดยเฉพาะในเรื่องการบุกเบิกที่ดินสาธารณะมาใช้ประโยชน์ทางด้านการเศรษฐกิจ - จากการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งด้านเกษตร การอุตสาหกรรม ทำให้มีการใช้ทรัพยากรมากขึ้น เช่น ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน โดยขาดการบำรุงรักษา

ตารางที่ 216 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอชุมพวง (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค/ข้อจำกัด
ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา) - นโยบายเรียนฟรี ที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงการบริการทางการศึกษา - รัฐมีหลักประกันสุขภาพให้กับประชาชนทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุขมากขึ้น - รัฐมีนโยบายการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง - กระแสการดูแลสุขภาพโดยใช้หลักภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือการแพทย์แผนไทย - ส่วนราชการมีแผนการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกรในพื้นที่	ข. ด้านสังคม (การศึกษา ครอบครัว เยาวชน กลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา) - สื่อกระแสหลักที่ไม่ได้นำเสนอเรื่องราวที่ดี ๆ ในสังคม ทำให้เยาวชนเกิดการเลียนแบบ เช่น การติกันของวัยรุ่น การนำเสนอภาพความรุนแรง และอื่น ๆ - การแพร่ระบาดของโรคใหม่ ๆ ที่ยากต่อการควบคุม และการอุบัติใหม่ของโรคที่มีความรุนแรงกว่าเดิม - การศึกษายังไม่สามารถสอนให้เด็กแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยเหตุและผล - ทักษะและค่านิยมที่ยกย่องคนมีอำนาจ มีความมั่งคั่ง มีเกียรตินิยม และมีชื่อเสียง ทำให้คนดีไม่ได้รับการชื่นชม
ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม - ยุทธศาสตร์ของจังหวัดที่เน้นการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ - เจ้าหน้าที่ราชการมีการส่งเสริมเรื่องการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ - กระแสแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง - นโยบายประกันรายได้ของเกษตรกร - การสร้างเทคโนโลยีทางการเกษตรขึ้นมาใหม่ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในสภาพปัจจุบัน - การนำเอาความรู้ทางเทคโนโลยีใหม่เข้าไปเผยแพร่กับตัวเกษตรกร และมีการฝึกฝนให้กับเกษตรกร ให้ตัวเกษตรกรสร้างแนวความคิดที่จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม	ค. ด้านเศรษฐกิจ/อุตสาหกรรม - การเปิดการค้าเสรีและอาเซียนเป็นหนึ่งเดียว ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรไม่สามารถควบคุมราคาค้นทุนปัจจัยการผลิตได้ - เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรได้เอง - กลไกทางการตลาดเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกษตรกรเข้าไม่ถึงข้อมูลด้านการเกษตร - ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การเลิกจ้างงาน ธุรกิจล้มละลาย ค่าครองชีพสูง

ตารางที่ 216 วิเคราะห์ศักยภาพ ด้านโอกาส และอุปสรรค ของอำเภอชุมพวง (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค/ข้อจำกัด
ง. ด้านการเมืองการปกครอง - การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่เป็นโอกาสให้ประชาชนได้ลุกขึ้นมาบริหารจัดการและพัฒนาท้องถิ่นได้โดยตรง - ราชการมีโครงการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทางด้านการเมือง - ส่วนราชการมีโครงการฝึกอบรมและพัฒนาเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน	ง. ด้านการเมืองการปกครอง - ปัญหาการคอร์รัปชันในทุกระดับทำให้การพัฒนาไม่ลงไปถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน - มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศบ่อยทำให้การดำเนินงานตามนโยบายไม่มีความต่อเนื่อง - โครงสร้างทางการเมืองที่เป็นแบบทุนนิยมทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการพัฒนา - การทำงานที่ไม่เคารพกติกาของสังคมในระดับประเทศนำไปสู่การเลียนแบบในระดับท้องถิ่น - ปัญหาการแบ่งพรรคแบ่งพวกที่เกิดขึ้นในทุกระดับของพื้นที่
จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ - การเปิดอาเซียนเป็นหนึ่งเดียว เป็นโอกาสให้เด็กในพื้นที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมของเพื่อนบ้านมากขึ้น - การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการพัฒนาโฮมสเตย์เป็นโอกาสของการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของท้องถิ่น	จ. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ - สื่อกระแสหลักที่มีการนำเสนอวัฒนธรรมใหม่ อยู่ตลอดเวลา และเข้าถึงทุกครัวเรือน - หน่วยงานราชการและรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการใช้ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาน้อย - อิทธิพลจากการติดต่อกับภูมิภาคอื่น เช่น การแต่งงานกับคนต่างชาติ ส่งผลต่อวิถีคิดของประชาชนในพื้นที่ให้สนใจวัฒนธรรมอื่นที่ไม่ค่อยมีความซับซ้อนมากกว่าการสนใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง

3.7.14 ข้อเสนอแนะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพ

จากการจัดเวทีอำเภอชุมพวงที่ประชุมได้นำเสนอให้มีการขับเคลื่อนประเด็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพทั้งภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ประชาชน นักวิชาการ ราษฎร์ชาวบ้าน นักการเมือง และ

อื่น ๆ รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนงานปฏิรูปโคราช จึงมีข้อเสนอแนะให้ทำงานผ่านการขับเคลื่อนงานเชิงประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประเด็นการแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดของเยาวชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ต้องช่วยกันสอดส่องดูแล ให้คำแนะนำปรึกษา จัดอบรม เพิ่มความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ประเด็นที่ 2 ประเด็นการบริการการปกครองท้องถิ่น โดยเน้นแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน สร้างการมีจิตสำนึกในหน้าที่ และสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ช่วยกันสอดส่องดูแล ไม่ให้เกิดกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ และกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองทุกระดับให้มากขึ้น ด้วยกระบวนการฝึกอบรมเสริมความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ที่ประชาชนควรทราบ

ประเด็นที่ 3 ประเด็นการจัดการน้ำ พื้นที่อำเภอชุมพวงมีทั้งพื้นที่น้ำท่วมและแล้ง โดยที่ประชุมมีความต้องการให้ทำโครงการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำต่าง ๆ โดยพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบภัยแล้งให้ทำระบบส่งน้ำเข้าเก็บกักน้ำในพื้นที่ตำบลท่าลาดและตำบลโนนรัง ส่วนพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบน้ำท่วมให้มีการทำระบบกักเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำที่มั่นคงแข็งแรงสามารถรองรับปริมาณน้ำได้

ประเด็นที่ 4 ประเด็นการจัดการความรู้ให้แก่ประชาชน โดยให้คำแนะนำปรึกษา จัดอบรม เพิ่มความรู้ให้แก่ประชาชน พัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ การบริหารจัดการทุน และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ